

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор
з навчальної та методичної роботи
к.психол.н., професор
О.О.Назаров
“_____” _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічне консультування

спеціальність 6.030102 «Психологія»

спеціалізація екстремальна та кризова психологія

Харків 2016 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Психологічне консультування»** для здобувачів вищої освіти
за спеціальністю **«Психологія»**
за спеціалізацією **«екстремальна та кризова психологія»**

Розробник програми:

доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах, к.психол.н., доцент

Афанасьєва Н.Є.

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою
психології діяльності в особливих умовах (ПДОУ)

Протокол від «23» травня 2016 року № 10

Начальник (завідувач) кафедри психології діяльності в особливих умовах
_____ Перелигіна Л.А.

«_» _____ 2016 року

Рекомендовано вченою радою факультету соціально-психологічного

Протокол від «16» червня 2016 року № 10

Голова вченої ради соціально-психологічного факультету
_____ Куфлієвський А.С.

«_____» _____ 2016 року

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, (спеціалізація) освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 2,5	Галузь знань <u>0301 «Соціально-політичні науки»</u> (шифр і назва)	Вибіркова навчальна дисципліна професійної і практичної підготовки	
Модулів <u>2</u>	Спеціальність (спеціалізація): <u>6.030102 «Психологія»</u> (шифр і назва) <u>екстремальна і кризова психологія</u>		
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання _____ (назва)		<u>4-й</u>	<u>4-й</u>
Загальна кількість годин 90		Семестр	
з них: аудиторних <u>32 / 8</u> самостійної роботи <u>58 / 82</u>		Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	<u>7</u>
	Лекції		
	<u>12 год.</u>		<u>6 год.</u>
	Практичні, семінарські		
	<u>20 год.</u>		<u>2 год.</u>
	Лабораторні		
	_____ год.		_____ год.
	Самостійна робота		
	<u>58 год.</u>	<u>82 год.</u>	
	Індивідуальні завдання: _____ год.		
	Вид контролю: диф. залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 32 / 58;

для заочної форми навчання – 8 / 82

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: теоретичне та практичне вивчення закономірностей формування особистості, психічних та поведінкових проявів, внутрішніх конфліктів, негармонійних міжособистісних стосунків, невротичної та психотичної поведінки, та прийомів подолання внутрішніх, зовнішніх негараздів.

Завдання:

- озброїти курсантів та студентів знаннями, які дадуть їм можливість працювати з різними психологічними проблемами;
- допомогти їм у вирішенні проблеми професійного самовизначення;
- розширити та поглибити теоретичні знання курсантів та студентів стосовно технік та прийомів психологічного консультування;
- сформувати у курсантів та студентів навички та уміння психологічного дослідження проблемних ситуацій клієнтів;
- сприяти розвитку у курсантів та студентів уміння застосовувати психологічні знання при організації власної поведінки;
- укріплювати позитивну професійну мотивацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- загальні принципи психологічного консультування;
- прийоми та техніки впливу, які використовуються у різних психологічних школах;
- характеристики умов ефективного консультативного процесу;
- особливості поведінкових та емоційних проявів, що характерні для різних психологічних порушень.

вміти:

- виділяти та адекватно аналізувати особливості поведінкових та емоційних порушень;
- застосовувати психологічні знання на практиці;
- робити аналіз психологічних ситуацій, які виникають у різних людей, в різних обставинах;
- проводити діагностику з будь якими клієнтами;
- знаходити шляхи психологічної допомоги для різних категорій клієнтів.

мати навички:

- аналізу психологічних першоджерел (літератури);
- збору, обробки та інтерпретації психологічної інформації;

- психологічного аналізу проблемних ситуацій, які виникають у клієнтів;
- надання психологічної допомоги різним категоріям населення;
- використання нових методів та технік у практиці психологічного консультування.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- Здатність до системного творчого мислення, наполегливість у досягненні мети психологічного консультування.
- Вміння планувати та вирішувати задачі власного особистісного та професійного розвитку, здійснювати самоосвіту, самоорганізацію, самовиховання.
- Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей.
- Вміння використовувати сучасні методи і методики, наукові технології психологічного консультування.
- Знання прав та обов'язків практичного психолога, який працює з травмованою особистістю (час роботи, повноцінний відпочинок для відновлення тощо).
- Володіння сучасними наробками вітчизняних та зарубіжних психологів у галузі психологічного консультування, психотехнологіях надання допомоги та гнучкого використання набутого в залежності від потреби конкретної ситуації.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Психологічна підготовка психологів-консультантів.

Тема 1.1. Предмет, проблеми та значення психологічного консультування.

Визначення психологічного консультування. Місце проведення психологічного консультування. Час, необхідний для консультації. Поняття про зону психологічного ризику. Основні причини звернення до психологічної консультації. Відмінність психологічного консультування від індивідуальної та групової терапії по цілям, завданням, частоті, безперервності й тривалості контактів психолога із клієнтом, по активності ролей, по відповідальності й стилю спілкування. Методи й завдання психологічного консультування. Аналіз проблеми клієнта. Вивчення клієнта як особистості. Види психологічного консультування. Умови результативності психологічного консультування.

Тема 1.2. Вимоги до професійної підготовки психолога-консультанта.

Вимоги до психолога-консультанта та його роботи. Особистісні якості психолога-консультанта. Кодекс професійної етики практичного психолога, його основні положення. Відповідальність психолога-консультанта перед клієнтами за результати консультування. Взаємини консультанта й клієнтів у ході консультації. Оптимальні умови проведення психологічного консультування. Відсутність інтимно-особистісних проблем у психолога-консультанта. Спеціальні знання й уміння професійно підготовленого психолога-консультанта, шляхи їхнього одержання. Основні напрямки підвищення кваліфікації й удосконалення роботи практикуючого психолога-консультанта.

Тема 1.3. Організація роботи психологічних консультацій.

Загальні питання організації роботи психологічної консультації. Підбір кадрів для роботи. Режим роботи психологічних консультацій. Розподіл обов'язків між працівниками психологічної консультації. Організація індивідуальної роботи психолога-консультанта. Взаємодія психолога-консультанта з іншими фахівцями - консультантами в різних галузях. Взаємодія психолога-консультанта з допоміжним персоналом психологічної консультації. Телефонне консультування.

Тема 1.4. Підготовка та проведення психологічного консультування, його етапи й процедури.

Вибір і обладнання приміщення для проведення психологічного консультування. Технічне обладнання психологічних консультацій. Картотека клієнтів психологічних консультацій. Основні етапи психологічного консультування. Особливості підготовчого етапу консультування. Специфіка етапу „знайомства” у консультуванні. Діагностичний етап консультування. Заключний і контрольний етапи психологічного консультування. Час, необхідний для проведення кожного з етапів консультування. Основні процедури психологічного консультування. Зв'язок процедур консультування з його етапами.

МОДУЛЬ 2. Особливості консультування в екстремальних та кризових умовах.

Тема 2.1. Техніки психологічного консультування.

Поняття про техніки й технічні прийоми консультування. Зв'язок технік психологічного консультування з його етапами й процедурами. Універсальні й спеціальні техніки консультування. Початок бесіди із клієнтами. Зняття психологічної напруги у клієнта й активізація його розповіді на стадії сповіді. Техніки, що застосовуються при інтерпретації сповіді клієнта. Дії консультанта при дачі клієнтові рад і рекомендацій. Техніка завершального етапу консультування й практика спілкування консультанта із клієнтом після закінчення консультації. Типові технічні помилки, що допускають у процесі консультування, способи їхнього усунення.

Консультування клієнтів з ПТСР. Консультування клієнтів, які пережили горе або втрату. Консультування клієнтів з адиктивною поведінкою. Консультування клієнтів у кризових станах.

Тема 2.2. Специфіка телефонного психологічного консультування.

Загальні правила та психотехнічні прийоми телефонного консультування. Техніки, які найчастіше використовують у телефонному консультуванні.

Тема 2.3. Консультативний практикум (рішення ситуаційних завдань).

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Очна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					/сьог о	у тому числі				
л		пз	лаб	інд	с.р.	л		пз	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Психологічна підготовка психологів-консультантів.												
Тема 1.1. Предмет, проблеми та значення психологічного консультування.	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 1.2. Вимоги до професійної підготовки психолога-	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10

консультанта.												
Тема 1.3. Організація роботи психологічних консультацій.	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 1.4. Підготовка та проведення психологічного консультування, його етапи й процедури.	10	2	2			6	12	-	-	-	-	12
Разом за модулем 1	46	8	8			30	46	4	-	-	-	42
Модуль 2. Особливості консультування в екстремальних та кризових умовах.												
Тема 2.1. Техніки психологічного консультування.	12	2	2	-	-	8	16	2	-	-	-	14
Тема 2.2. Специфіка телефонного психологічного консультування.	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 2.3. Консультативний практикум (рішення ситуаційних завдань).	20	-	8	-	-	12	16	-	2	-	-	14
Разом за модулем 2	44	4	12	-	-	28	42	2	2	-	-	40
Усього годин	90	12	20	-	-	58	90	6	2	-	-	82

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття не передбачені робочим навчальним планом.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, проблеми та значення психологічного консультування.	2
2	Вимоги до професійної підготовки психолога-консультанта.	2
3	Організація роботи психологічних консультацій.	2
4	Підготовка та проведення психологічного консультування, його етапи й процедури.	2
5	Техніки психологічного консультування.	2
6	Специфіка телефонного психологічного консультування.	2
7	Консультативний практикум (рішення ситуаційних завдань).	8
	Разом	20

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні роботи не передбачені робочим навчальним планом.

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачені робочим навчальним планом.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни «Психологічне консультування» передбачає проведення лекційних та практичних занять а також самостійну роботу курсантів та студентів Практичні заняття проводяться в аудиторії та психологічній учбовій лабораторії.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контролю. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування, перевірки виконання завдань у робочому зошиті та тестування. У процесі вивчення дисципліни слухачі виконують дві письмові модульні контрольні роботи. Підсумкова форма контролю – диф. залік.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

Поточний контроль та самостійна робота							
M1	M2	Модульні КР	Реферат	Словник	Методика	Диф. залік	Сума
30	30	10	10	-	-	20	100

Оцінка за бальною шкалою елементів навчальної діяльності з дисципліни

Елементи навчальної діяльності	Усього за семестр балів
Відвідування та робота на занятті	45
Модульна контрольна робота	10
Реферати	10
Ведення робочого зошита	6
Усього – максимум за період	71
<i>Додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти</i>	<i>до 9</i>
Складання диф. заліку (максимум)	20
Накопичувальний підсумок	100

Шкали оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ВНЗ	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік
90-100 <i>(та вище з урахуванням необов'язкових завдань)</i>	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	

50-54	Е		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, диф. залік)

Модуль 1. Психологічна підготовка психологів-консультантів.

1. Сучасні уявлення про цілі консультування в основних психологічних школах.
2. Види психологічного консультування.
3. Структура процесу консультування.
4. Загальні правила й установки консультанта, які структурують процес консультування.
5. Організація роботи психологічної консультації.
6. Професійна підготовка психолога-консультанта.
7. Загальні принципи психологічного консультування.
8. Запити й мотиви звернення до консультації.
9. Характеристика неконструктивних запитів.
10. Характеристика конструктивних запитів.
11. Причини звернення до консультації.
12. Рольові функції консультанта.
13. Особистість ефективного консультанта.
14. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта.
15. Причини виникнення «синдрому згоряння» у консультанта.
16. Способи попередження виникнення «синдрому згоряння» у консультанта.
17. Характеристика консультативного контакту.

Модуль 2. Особливості консультування в екстремальних та кризових умовах.

1. Підготовка й проведення психологічного консультування, його етапи й процедури.
2. Основні цілі першої консультативної зустрічі.
3. Оцінка проблем клієнта.
4. Тестування в процесі консультування.
5. Правила постановки питань.
6. Техніка підбадьорення й заспокоювання.
7. Техніка відображення змісту: перефразовування й узагальнення.
8. Техніка відображення почуттів.
9. Паузи мовчання в консультативному процесі.
10. Інтерпретації в консультативному процесі.
11. Конфронтація в консультативному процесі.
12. Почуття консультанта й саморозкриття.
13. Особливості консультування тривожних клієнтів.
14. Особливості консультування агресивних клієнтів.
15. Особливості консультування при переживанні провини.
16. Особливості консультування при алкоголізмі.
17. Особливості консультування депресивних клієнтів і клієнтів із суїцидними намірами.
18. Особливості консультування клієнтів, що пережили горе або втрату.

13.2. Плани практичних занять

Плани практичних занять наведені у додатку А.

13.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Завдання для самостійної роботи слухачів наведені у додатку Б до цієї програми.

13.4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Матеріали до контрольних робіт денної та заочної форм навчання наведені у додатку В до цієї програми.

13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань
Пакет ККР для перевірки знань наведений у додатку Д до цієї програми.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування в екстремальних та кризових умовах : [навчальний посібник] / Н. Є. Афанасьєва, О. Ф. Алімов. – Х. : УЦЗУ, 2008. – 122 с.

Додаткова

2. Абрамова Г. С. Практикум по психологическому консультированию : [учебник для вузов]. – Изд. 6-е, перераб. и доп. / Г. С. Абрамова – М. : Академический проспект, 2001. – 480 с.
3. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. – Изд. 2-е. / Ю. Е. Алешина – М. : Независимая фирма «Класс», 1999. – 208 с.
4. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : [навчальний посібник] / С. В. Васьківська. – К. : Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
5. Колесникова Г.И. Психологический практикум по консультированию : [учебное пособие] / Г. И. Колесникова. – Р-н-Д. : Феникс, 2007. – 318 с.
6. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования / Р. Кочюнас; пер. с лит. – М. : Академический проект, 2000. – 240 с.
7. Мастерство психологического консультирования / под ред. А. А. Бадхена, А. М. Родиной. – СПб. : Речь, 2010. – 229 с.
8. Меновщиков В. Ю. Введение в психологическое консультирование / В. Ю. Меновщиков. – М. : Смысл, 2000. – 109 с.
9. Меновщиков В. Ю. Психологическое консультирование : работа с кризисными и проблемными ситуациями / В. Ю. Меновщиков. – М. : Смысл, 2002. – 528 с.
10. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования / Р. Нельсон-Джоунс. – СПб. : Питер, 2000. – 464 с.
11. Осадько О. Технології психологічного консультування / О. Осадько. – К. : Редакція загальнопедагогічних газет, 2005. – 128 с.
12. Федоренко Р. П. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації] / Раїса Петрівна Федоренко, Катерина Іванівна Шкарлатюк. – Луцьк : Східноєвроп. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 237 с.
13. Хомич Г. О. Основи психологічного консультування : [навч. посіб.] / Г. О. Хомич, Р. М. Ткач. – К. : МАУП, 2004. – 152 с.

Розробник:

к. психол. н, доцент _____

Афанасьєва Н.Є.

ДОДАТОК А

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Психологічне консультування»

Укладач:

доцент кафедри ПДОУ

к.психол.н., доцент Н.Є. Афанасьєва

Тема 1. Предмет, проблеми та значення психологічного консультування.

Мета: закріпити знання курсантів та студентів з проблем та значення психологічного консультування на сучасному етапі розвитку суспільства.

План:

1. Проаналізувати як змінювалися уявлення про предмет психологічного консультування.
2. Визначити вплив соціальних, економічних та політичних змін на проблематику психологічного консультування.
3. Перелічити основну сучасну проблематику психологічного консультування.
4. Проаналізувати загальну консультативну проблематику у різних психологічних напрямках.

Література

1. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования и групповой психотерапии. – М., ОППЛ, 2003.
2. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. – М., «Класс», 1994.
3. Немов Р.С. Основы психологического консультирования. – М., «Владос», 1999.
4. Основы возрастно-психологического консультирования. / под ред. А.Г. Лидерса. – М., МГУ, 1991.

Тема 2. Вимоги до професійної підготовки психолога-консультанта.

Мета: ознайомити курсантів та студентів з етичним кодексом психолога-консультанта, вимогами до його особистості, поведінки та рівня знань.

План:

1. Проаналізувати як змінювалися форми та засоби психологічного консультування в процесі розвитку психології.
2. Перелічити основні умови психологічного консультування.
3. Скласти перелік психологічних проблем сучасної людини та визначити шляхи їх подолання.
4. Сформувати уміння використання діагностичних методів в процесі психологічного консультування.

Література

1. Абрамова Г.С. Практическая психология. - М., «Академия», 1997.
2. Алешина Ю.Е. Семейное и индивидуальное психологическое консультирование. – М., РИЦК «Социальное здоровье России», 1993.
3. Бурменская Г.В., Карабанова О.А., Лидерс А.Г. Возрастно-психологическое консультирование: Проблемы психического развития детей. – М., МГУ, 1990.

Тема 3. Організація роботи психологічної консультації.

Мета: ознайомити курсантів та студентів з організацією роботи психологічної консультації, оснащенням, розташуванням, режимом роботи, вимогами до кадрів.

План:

1. Проаналізувати причини виникнення психологічних проблем сучасної людини та визначити шляхи їх подолання.
2. Визначити структурні компоненти процесу консультування.
3. Скласти психологічну карту основних категорій клієнтів психолога-консультанта.
4. Визначити основні завдання та мету психологічного консультування.
5. Перелічити види психологічного консультування.
6. Проаналізувати відмінності психологічного консультування від психотерапії та психокорекції.

Література

1. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования и групповой психотерапии. – М., ОППЛ, 2003.
2. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. – М., «Класс», 1994.

3. Немов Р.С. Основы психологического консультирования. – М., «Владос», 1999.

Тема 4. Підготовка та проведення психологічного консультування, його етапи й процедури.

Мета: сформувати вміння надання необхідної психологічної допомоги з використанням певних процедур на різних етапах психологічного консультування.

План:

1. Аргументувати необхідність вибору спеціально обладнаного приміщення для проведення психологічного консультування.
2. Відпрацювати загальні методи створення картотеки клієнтів.
3. Визначити основні правила проведення підготовчого етапу психологічного консультування.
4. Відпрацювати у рольовому процесі етапу знайомства з клієнтом.
5. Визначити загальні принципи діагностичного етапу консультування.
6. Проаналізувати особливості заключного та контрольного етапу консультування.

Література

1. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования и групповой психотерапии. – М., ОППЛ, 2003.
2. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. – М., «Класс», 1994.
3. Немов Р.С. Основы психологического консультирования. – М., «Владос», 1999.
4. Шнейдер Л.Б. Пособие по психологическому консультированию. – М., ОППЛ, 2003.

Тема 5. Техніки психологічного консультування.

Мета: засвоїти техніку психологічного консультування в екстремальних та кризових умовах, сформувати певні навички та вміння.

План:

1. Перелічити основні техніки психологічного консультування в екстремальних та кризових умовах.
2. Проаналізувати зв'язок технік та етапів психологічного консультування в екстремальних та кризових умовах.
3. Визначити універсальні та спеціальні техніки психологічного консультування.
4. Проаналізувати та відпрацювати типові технічні помилки консультанта в процесі бесіди з клієнтом в екстремальних та кризових умовах.

Література

1. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования и групповой психотерапии. – М., ОППЛ, 2003.
2. Основы возрастно-психологического консультирования. / под ред. А.Г. Лидерса. – М., МГУ, 1991.
3. Пезешкиан Н. Позитивная семейная психотерапия: семья как психотерапевт. – М., «Смысл», 1993.
4. Шнейдер Л.Б. Пособие по психологическому консультированию. – М., ОППЛ, 2003.

Тема 6. Специфіка телефонного психологічного консультування.

Мета: сформувати навички телефонного психологічного консультування.

План:

1. Телефонне консультування в практиці психологічного консультування.
2. Використання спеціальних прийомів телефонного консультування для правильного визначення проблеми клієнта й для вироблення науково обґрунтованих рекомендацій з її рішення.
3. Формування вміння надання позитивного психотерапевтичного впливу на клієнта через практику телефонного психологічного консультування.
4. Умови виділення телефонного психологічного консультування в особливий вид діяльності при проведенні психологічного консультування.

Література

1. Абрамова Г.С. Практическая психология. - М., «Академия», 1997.
2. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования и групповой психотерапии. – М., ОППЛ, 2003.
3. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход. – Киев, «Наукова думка», 1995.

Тема 7. Консультативний практикум (рішення ситуаційних завдань).

Мета: сформувати вміння та навички рішення психологічних проблемних ситуацій.

План:

1. Проведення консультативного практикуму (рішення ситуаційних завдань).
2. Аналіз особистісних проблем людини.
3. Специфіка консультивання в екстремальних та кризових умовах.
4. Рішення диференційно-психологічних проблем.
5. Аналіз віково-психологічних проблем.
6. Підходи до рішення соціально-психологічних проблем.
6. Клінічні проблеми психологічного консультивання.

Література

1. Абрамова Г.С. Практическая психология. - М., «Академия», 1997.
2. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования и групповой психотерапии. – М., ОППЛ, 2003.
3. Горностай П.П., Васьковская С.В. Психологическое консультирование: Ситуационные задачи. – Киев, «Вища школа», 1996.

ДОДАТОК Б

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Завдання для самостійної роботи
з дисципліни «Психологічне консультування»

Укладач:
доцент кафедри ПДОУ
к.психол.н., доцент Н.Є. Афанасьєва

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Одним з дієвих засобів успішної підготовки майбутніх фахівців є самостійна робота студентів та курсантів. Вона вчить студента та курсанта з першого курсу оволодівати теоретичними знаннями, узагальнювати та систематизувати їх а також використовувати на практиці.

Самостійна робота проводиться у різних формах: пошуку відповіді на проблемні питання при підготовці до семінарських та практичних занять, самостійного опрацювання деяких питань з теми, написання рефератів та доповідей, конспектування та анотування літератури, підготовка контрольної роботи (для студентів-заочників), написання курсових та дипломних робіт. Кожна форма самостійної навчальної діяльності студентів спрямована на удосконалювання психологічних знань з окремих тем, навчання застосуванню цих знань для рішення прикладних задач, формування умінь і навичок психологічного дослідження, придбання умінь і навичок практичної психологічної роботи.

При виконанні самостійної роботи студент повинен засвоїти наступні основні уміння:

- самостійний пошук інформації з заданої теми;
- добір істотної інформації, необхідної для повного висвітлення досліджуваної проблеми, відділення цієї інформації від другорядної (у рамках даної теми);
- аналіз і синтез знань і досліджень з проблеми;
- узагальнення і класифікація інформації з дослідницьких проблем;
- логічне і послідовне розкриття теми;
- узагальнення психологічних знань з проблеми і формулювання висновків з літературного огляду матеріалу;
- стилістично правильне оформлення наукової думки в реферативному ключі;
- грамотна побудова наукового тексту;
- правильне оформлення роботи.

Усе перераховане вище може бути підставою і критерієм для оцінки роботи студента викладачем.

Перший етап діяльності студента при виконанні самостійної роботи – пошук відповідних джерел інформації з досліджуваної теми. Основні джерела: книги, методичні посібники і розробки, статті в наукових і науково-методичних журналах, збірниках наукових і науково-методичних робіт, матеріали конференцій, веб-сторінки в Інтернеті. При вивченні публікацій по темі необхідно користуватися науковими бібліотеками.

Знайомство з книгами і статтями в журналах доцільно починати з останніх років видання, щоб у першу чергу познайомитися із сучасним станом проблеми і вивчити останні бібліографічні огляди по темі. У них також можна знайти посилання на інших авторів, на інші книги і статті по темі, які видані раніше. Це дозволить розширити сферу бібліографічного пошуку. Кількість посилань на яких-небудь авторів у різних джерелах дозволить з'ясувати найбільш авторитетних фахівців в області певного дослідження.

Порівняно новим джерелом інформації з психології став Інтернет. Для успішного пошуку інформації в ньому важливо знати адреси відповідних сайтів і веб сторінок.

Однією з важливих форм самостійної роботи курсантів та студентів є учбово-дослідницька робота, яка передбачає формулювання завдань роботи, підбір методів та методик, складання плану проведення дослідження та власне практична його реалізація, аналіз, інтерпретація та узагальнення отриманих даних. Окрім навчального ефекту виконання такої роботи переслідує і наукові цілі – отримання, перевірку та перепереверку психологічних фактів, виявлення достоїнств та недоліків тієї чи іншої методики відносно різних цілей. Добре, якщо така робота матиме ще й практичні наслідки (виявлення психологічних особливостей, аналіз причин певних явищ та надання рекомендацій). Сполучення учбових, навчальних та практичних цілей сприяє напрацюванню дослідницьких якостей особистості майбутнього психолога.

Велике значення для успішної учбової діяльності студентів та курсантів має планування самостійної роботи у часі та уміння організувати свою роботу таким чином, щоб добиватись високих результатів з найменшими затратами часу. В цьому велика роль

належить викладачу (його умінню організовувати та контролювати виконання самостійної роботи).

Не виключено, що студенти та курсанти можуть зацікавитись темою дослідження та виявлять бажання продовжити розпочате дослідження в даній області психології.

Питання до самостійної роботи

1. Якому виду психологічної допомоги належить таке рефлексивне переживання психолога:

- Нарешті я зрозумів, що він від мене хоче.
- Боже, нічого не розумію...
- Від цієї людини все можна чекати.
- Ми ще подивимося, хто кого...
- Так, а ще говорив, що він нормальна людина.

2. На якому етапі консультування у психолога може бути таке рефлексивне переживання:

- Що це він намагається сказати?
- Треба перевірити, чи правильно я зрозуміла...
- Таке в моїй практиці вже зустрічалося...
- І він мене ще вчить жити.
- Що ж він від мене хоче...
- Як же його зупинити?
- Невже я йому ще не набридла?

3. Яку помилку робить психолог, говорячи клієнтові наступні слова:

- Ви мені про це вже говорили.
- Досить, я вже зрозуміла, що ви хотіли сказати.
- Природно, по-іншому це й зрозуміти неможливо.
- Що ви, що ви, я знаю, що говорю.

4. Хто з учасників консультування:

- може й повинен пручатися тиску іншого,
- може й повинен прояснити свою точку зору до кінця,
- може й повинен слухати іншої людини,
- може й повинен стримувати свої почуття,
- може й повинен урахувати почуття інших людей,
- може й повинен зорієнтуватися на зміну ситуації.

5. Яке з рефлексивних переживань належить психологові, а яке - клієнтові:

- Коли ж лікувати почнуть?
- Здається, розумію, про що мова йде!
- Що це вона змушує мене повторювати ці істини?
- Коли ж вона закінчить ходити по колу?
- Ну, зараз я її розколю, ми ще подивимося, хто з нас розумний!

6. Яке з рефлексивних переживань відображає ефективне інтерв'ю, з погляду клієнта:

- Раз у житті виговорився!
- Знав би я...
- Психологія - шкідлива річ.
- Це не для мене.
- Щось я, здається, нічого не зрозумів!
- Я-то все зрозумів, усе зрозумів, а от вона...
- Що я наговорив?
- Всю душу вимотала!

7. Напишіть кілька листів, вибравши адресати з наступного списку, обговорите тексти листів у групі:

1. Аматорці чистоти, яку дратує будь-який непорядок (38 років).
2. Хлопчикові (13 років), який не знає, як сподобатися дівчинці.
3. Дівчинці (9 років), що украла гроші й на них купила гостинців всьому класу.
4. Підліткові (15 років), який ненавидить людей.

5. Дівчинці (14 років), яка найбільше на світі боїться, що вона некрасива.
6. Дівчинці (13 років), що дуже гарна.
7. Мамі хлопчика (9 років), що не хоче бути хлопчиком.
8. Татові дівчинки (7 років), що не живе з нею.
9. Татові хлопчика (10 років), що не вірить у розум сина.
10. Бабусі дівчинки (7 років), яку вона виховує одна, і терпіння її вже на межі.

Можливий алгоритм написання листа:

1. Позначити розподіл відповідальності.
  2. Уточнити можливості психолога й адресата.
  3. Повідомити, безоціночно, психологічну інформацію.
  4. Позначити свою позицію через зворотний зв'язок.
  5. Намітити перспективи адресата.
  8. Визначте, у якій парадигмі працює психолог: психоаналіз, клієнт-центрована психологія, гештальт-психологія, екзистенціальна психологія, когнітивна психологія, раціонально-емотивна психологія або біхевіоральна психологія.
1. Психолог коментує кожний рух Віктора - чи кладе той ногу на ногу, чи складає руки на груди, чи кусає губи або почухує голову.
  2. Сашко соромиться торгувати. Психолог дає їй завдання додому - вона повинна найнятися на роботу на найближчий ринок і продавати там вироби ручної праці.
  3. Консультант тлумачить сни Юлії. Вона повинна спробувати розслабитися й згадати якнайбільше.
  4. Психолог докладно розглядає проблему життєвих цінностей Анатолія. Анатолій намагається зрозуміти справжній зміст свого життя.
  5. В'ячеслав намагається поступово перебороти страх перед їздою на автомобілі. Минулого тижня консультант взяв його із собою в автомобіль. На наступному тижні В'ячеслав сам поведе машину по тій же дорозі. Після цього, як він сподівається, страх перед польотом зникне в нього назавжди.
  6. На психологічному сеансі. Жанна говорить більше психолога, а він уважно слухає. Здається, що йому дійсно небайдужі її почуття й переживання й що він розуміє її.
  7. Марко впевнений, його погані оцінки в школі означають, що він ніколи не превстигне в бізнесі. Консультант говорить на це, що багато досить щасливих бізнесменів, які теж погано вчилися.

ДОДАТОК В
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Матеріали до контрольних робіт
з дисципліни «Психологічне консультування»

Укладач:
доцент кафедри ПДОУ
к.психол.н., доцент Н.Є. Афанасьєва

Модуль 1

Варіант 1

1. Сучасні уявлення про цілі консультування в основних психологічних школах.
2. Організація роботи психологічної консультації.
3. Рольові функції консультанта.

Варіант 2

1. Види психологічного консультування.
2. Запити й мотиви звернення до консультації.
3. Структура процесу консультування.

Варіант 3

1. Загальні правила й установки консультанта, які структурують процес консультування.
2. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта.
3. Характеристика неконструктивних запитів.

Варіант 4

1. Загальні принципи психологічного консультування.
2. Причини виникнення «синдрому згоряння» та способи його профілактики у консультанта.
3. Характеристика конструктивних запитів.

Модуль 2

Варіант 1

1. Підготовка й проведення психологічного консультування, його етапи й процедури.
2. Тестування в процесі консультування.
3. Техніка відображення змісту: перефразовування й узагальнення.

Варіант 2

1. Інтерпретації в консультативному процесі.
2. Особливості консультування тривожних клієнтів.
3. Основні цілі першої консультативної зустрічі.

Варіант 3

1. Особливості консультування клієнтів, що пережили горе або втрату.
2. Оцінка проблем клієнта.
3. Техніка відображення почуттів.

Варіант 4

1. Правила постановки питань.
2. Особливості консультування депресивних клієнтів і клієнтів із суїцидними намірами.
3. Техніка підбадьорення й заспокоювання.

Варіант 5

1. Паузи мовчання в консультативному процесі.
2. Особливості консультування агресивних клієнтів.
3. Правила телефонного консультування.

Варіант 6

1. Техніки психологічного консультування.
2. Конфронтація в консультативному процесі.
3. Особливості консультування при переживанні провини.

ДОДАТОК Д
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

**ПАКЕТ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (ККР) ДЛЯ
ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ**
з дисципліни «Психологічне консультування»

Комплексна контрольна робота *Критерії оцінювання*

Оцінки, які можуть отримати курсанти, студенти та слухачі під час виконання ККР визначаються наступними критеріями:

Незадовільно (X) - (дуже низький рівень) - курсант (студент, слухач) не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал, не відповідає на питання або викладає уривчасті дані, які слабко пов'язані з поставленим питанням.

Незадовільно (FX) - (низький рівень) - курсант (студент, слухач) володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються ним окремими словами чи реченнями; виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні або володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становить незначну частину навчального матеріалу. Але він спроможний самостійно допрацювати програмний матеріал і підготуватися до перескладання.

Задовільно (E) (слабкий рівень) - виставляється, якщо курсант (студент, слухач) виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; зробив значну кількість помилок при написанні контрольної роботи, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

Задовільно (D) (середній рівень) - курсант (студент, слухач) володіє навчальним матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні, може виявляти знання та розуміння основних положень, на елементарному рівні може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, робити висновки.

Добре (C) (достатній рівень) - курсант (студент, слухач) виявив загалом добрі знання навчального матеріалу під час виконання завдань, але припустився низки суттєвих помилок; показав систематичний характер знань із дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.

Добре (B) (достатній рівень) - курсант (студент, слухач) здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних закономірностей; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, добирати аргументи на підтвердження певних думок.

Відмінно (A) (високий рівень) - курсант (студент, слухач) вільно володіє обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, застосовує його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу, оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовує міжпредметні зв'язки.

Варіант № 1

1. Дати визначення психологічного консультування.
2. Загальні принципи психологічного консультування.
3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Олена Н., 38 років, госпіталізована у зв'язку зі спробою зробити самогубство. Хвора замкнута, постійно плаче».
4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. Доведіть правильність свого рішення. «Не можу повірити, що сама нічого не змогла зробити, от прийшла просити допомоги в чужої людини, щоб справи в родині поправити».
5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:
  - вплив
  - маніпулювання

- керування
- формування: «Треба розібратися вам з ним - хто за що відповідає, так добре, повернемося до цього пізніше?»

Варіант № 2

1. Професійні особливості вивчення клієнта як особистості.
2. Загальні принципи психологічного консультування.
3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Хлопчик 10 років, краде з дому гроші й роздає украдене товаришам у класі».
4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. Доведіть правильність свого рішення. «Він дуже боїться один залишатися вдома. Ми вже його переконували, що нічого страшного немає, але він начебто не розуміє цього».
5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:
  - вплив
  - маніпулювання
  - керування
  - формування: «Невже вам хочеться мені про це говорити стільки разів!»

Варіант № 3

1. Характеристика оптимальних умов проведення психологічного консультування.
2. Загальні принципи психологічного консультування.
3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Петро М., 27 років. Одружений 3,5 роки. Сексуальні розлади».
4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. Доведіть правильність свого рішення. «Я часто думала, що тільки близькі можуть допомогти у важку хвилину, але помилилася».
5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:
  - вплив
  - маніпулювання
  - керування
  - формування: «Ви ж знаєте, що перед вами дитина, чому ви її навантажуєте дорослими проблемами?»

Варіант № 4

1. Особливості взаємодії психолога-консультанта з іншими фахівцями - консультантами в різних галузях.
2. Загальні принципи психологічного консультування.
3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Він взагалі не може говорити на уроці. Встає й мукає, ледве слово видавить із себе (про хлопчика 9 років)».
4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. Доведіть правильність свого рішення. «Усе в нас є, а от радості, щастя – ні».
5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:
  - вплив
  - маніпулювання
  - керування
  - формування: «Ваші побоювання мені ясні, але що ви робили, щоб їх не було? Робили що-небудь?»

Варіант № 5

1. Проаналізувати динаміку соціально-психологічної проблематики клієнтів.
2. Загальні принципи психологічного консультування.
3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Мати звернулася зі скаргами на те, що різко погіршилися відносини з дочкою: вона віддалилася від батьків, стала закриватися в кімнаті, подовгу бродить по квартирі вночі, почала сповідати вегетаріанство».
4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. Доведіть правильність

свого рішення. «Якби хто сказав, що треба зробити, я б все точно зробила».

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування. «Ви говорите, що всі її не люблять. Думаю, що це перебільшення».

Варіант № 6

1. Визначте відмінність психологічного консультування від індивідуальної та групової терапії.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Він завжди все намагається один робити, нікого не підпускає, злиться на всіх, некомпанійська людина (про хлопчика 12 років)».

4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Хотілося б побільше дізнатися про себе».

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування: «Як людина я вас розумію, але ви самі сказали, що не почуваете себе людиною, давайте змінимо тему».

Варіант № 7

1. Види психологічного консультування та умови його результативності.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Він бреше й не червоніє (про хлопчика 7 років)».

4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Думаю, що ревності - це хвороба. Може бути, ви її лікуєте?»

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування. «Було б непогано довідатися думки й іншої сторони. Ви можете проаналізувати його думки, а не свої».

Варіант № 8

1. Кодекс професійної етики психолога-консультанта.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Дружина виражає невдоволення сексуальними можливостями чоловіка».

4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Жили як люди, а отут усе в один день звалилося. Я вже не дружина».

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування: «Ви кажете, що ви не психолог, але адже на рівні простого здорового глузду зрозуміло, що якщо дитині важко, то їй треба допомагати, а не лаяти її, її треба жаліти, а не карати».

Варіант № 9

1. Перелічити основні напрямки підвищення кваліфікації психолога-консультанта.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Один тридцятирічний холостяк звернувся в консультацію через часті приступи тривоги, пов'язаних із ситуацією на роботі».

4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Я ж усе для нього, він у нас у родині лідер. Хіба це неправильно?»

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування: «Про це важко говорити, спробуйте впізнати себе в цих завданнях».

Варіант № 10

1. Організація роботи психологічної консультації.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Чоловік середніх років на консультації. Його сесії, які тривали 50 хвилин, були тривалими періодами мовчання, до 10 хвилин».

4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «А він сам сказав, що його тягне до хлопчиків. Це страшне лихо».

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування: «Ви не можете говорити? Давайте помовчимо, а потім почнемо нову спробу».

Варіант № 11

1. Охарактеризувати основні етапи психологічного консультування.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Він дуже боїться один залишатися вдома. Ми вже його переконували, що нічого страшного не трапиться, але він начебто не розуміє цього (про хлопчика 10 років)».

4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Ви, напевно, тут тимчасово працюєте, у штаті цієї фірми й посади психолога немає».

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування: «Ви не могли б краще зосередитися на моїх питаннях?»

Варіант № 12

1. Проаналізувати основні процедури психологічного консультування.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Він зовсім не цікавиться хлоп'ячими справами, у нього немає друзів серед хлопчиків, він увесь час проводить із дівчинками, навіть шиє з ними (про хлопчика 9 років)».

4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Ми вже були в психологів, але щось нічим не допомогли».

5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:

- вплив
- маніпулювання
- керування
- формування: «Добре, більше нічого не кажіть, я сама вас буду про все запитувати».

Варіант № 13

1. Обґрунтувати зв'язок технік психологічного консультування з його етапами й процедурами.
2. Загальні принципи психологічного консультування.
3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Вона неможлива дитина. Нікого не слухається (про дівчинку 6 років)».
4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Було б непогано почати все спочатку».
5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:
  - вплив
  - маніпулювання
  - керування
  - формування: «Хто вам сказав, що дитина повинна бути такою, якою її хтось хоче бачити? Нехай навіть це й близькі люди».

Варіант № 14

1. Проаналізуйте причини виникнення психологічних проблем сучасної людини та визначте шляхи їх подолання.
2. Загальні принципи психологічного консультування.
3. До ситуації запропонувати до 5 причин її виникнення. «Мені легше на двох роботах відробити, чим з ним уроки робити (про хлопчика 10 років)».
4. Визначте по висловленню завдання взаємодії із психологом. «Я не психолог, але розумію, що з нею щось відбувається».
5. Проаналізуйте, на що орієнтоване висловлення психолога:
  - вплив
  - маніпулювання
  - керування
  - формування: «Вона вам ніколи не говорила, що боїться втратити вашу любов?»

Варіант № 15

1. Підготовка й проведення психологічного консультування, його етапи й процедури.
2. Сучасні уявлення про цілі консультування в основних психологічних школах.
3. Виберіть серед запропонованих варіантів пояснення той, котрий, на вашу думку, повніше й точніше розкриває наступні поняття.
Переживання - це...
  - а) відображення людиною свого внутрішнього світу;
  - б) емоційний стан людини, що він може в собі усвідомити й зафіксувати його зміст для себе;
  - в) показник живого внутрішнього світу людини - мінливого, невизначеного, нестабільного; переживання завжди текучі, переходять із одного в інше;
  - г) виділення людиною однієї з модальностей свого внутрішнього світу - модальності почуттів і можливість виділити її серед інших своїх властивостей.
4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Він зовсім не цікавиться хлоп'ячими справами, у нього немає друзів серед хлопчиків, він увесь час проводить з дівчатами, навіть шиє з ними» (про хлопчика 9 років).

Варіанти понять для пояснення: індивідуальні особливості; вікові особливості; ідеал людини, неповноцінність; ідентифікація.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«З ним вічно щось трапляється».

Варіант № 16

1. Види психологічного консультування.
2. Структура процесу консультування.
3. Виберіть серед запропонованих варіантів пояснення той, котрий, на вашу думку, повніше й точніше розкриває наступні поняття.

Подія - це...

- а) різка зміна течії життя людини, як би тимчасова зупинка, а потім рух життя в іншому напрямку;
- б) це одна з одиниць суб'єктивного часу життя людини;
- в) свержзначиме переживання людини, що може змінити систему його життєвих цінностей.

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Вона неможлива дитина. Нікого не слухається» (про дівчинку 6 років).

Варіанти понять для пояснення: акцентуація характеру; темперамент; рівень розумового розвитку; психопатологія.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Даремно з ним про щось говорити».

Варіант № 17

1. Загальні правила й установки консультанта, які структурують процес консультування.

2. Організація роботи психологічної консультації.

3. Виберіть серед запропонованих варіантів пояснення той, котрий, на вашу думку, повніше й точніше розкриває наступні поняття.

Психологічний простір - це...

- а) світ, у якому реально й в уяві живе людина;
- б) психологічна реальність людини, що організована, як і усе, у різних системах координат, що з'являються по мірі необхідності;
- в) відношення людини до об'єктивних і суб'єктивних властивостей світу людей і речей, що йому недоступний.

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Він краде й роздає украдене в класі» (про хлопчика 8 років).

Варіанти понять: комплекс неповноцінності; психологічна дистанція; інфантилізм; польова поведінка; структура дитячої групи; захисний механізм особистості.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Було б краще, якби ми жили подалі друг від друга».

Варіант № 18

1. Професійна підготовка психолога-консультанта.

2. Загальні принципи психологічного консультування.

3. Виберіть серед запропонованих варіантів пояснення той, котрий, на вашу думку, повніше й точніше розкриває наступні поняття.

Психологічна дистанція - це...

- а) емоційне переживання присутності іншої людини;
- б) захід припустимого впливу на іншу людину й себе, обґрунтування необхідності цієї

міри;

в) ступінь автономності однієї людини від іншого.

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Він взагалі не може говорити на уроці. Встає й мукає, ледве слово видавить із себе» (про хлопчика 9 років).

Варіанти понять: невротизм; аутизм; довільність; рівень мовного розвитку; діалогічна мова.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Не хочу про нього говорити».

Варіант № 19

1. Запити й мотиви звернення до консультації.

2. Характеристика консультативного контакту.

3. Виберіть серед запропонованих варіантів пояснення той, котрий, на вашу думку, повніше й точніше розкриває наступні поняття.

Польова поведінка - це...

а) поведінка, що направляється не самою людиною, а предметами довкола неї;

б) така активність людини, що організується у відповідності із властивостями предметів, що оточують її;

в) переживання людиною неминучої зустрічі із предметами, що оточують її.

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Він бреше й не червоніє»(про хлопчика 7 років).

Варіанти понять: емоційний розвиток; фантазія; Я-концепція; шизоїдність; девіантність.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Киньте, хто буде мене слухати».

Варіант № 20

1. Характеристика неконструктивних запитів.

2. Характеристика конструктивних запитів.

3. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Швидше за все, вам треба зайнятися не самоєдством, а самовивченням...»

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Він на нас взагалі не звертає уваги» (про хлопчика 6 років).

Варіанти понять: інфантилізм; езопова позиція; інтелектуальна незрілість; аутизм.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Хіба в нашому житті щось можна змінити?»

Варіант № 21

1. Причини звернення до консультації.

2. Рольові функції консультанта.

3. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Ніколи більше йому цього не говорите, я вам категорично забороняю».

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Противний такий, все робить навпаки» (про хлопчика 3 років).

Варіанти понять: кризовий стан; емоційна тупість; інтелектуальне недорозвинення.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Краще вмерти, чим іти в школу».

Варіант № 22

1. Особистість ефективного консультанта.

2. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта.

3. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Вам необхідно вибрати для себе нові способи вираження почуттів до нього».

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Я божеволію, коли бачу, як вона пише» (про дівчинку 7 років).

Варіанти понять: функціональна незрілість; аграфія; дії сприйняття; просторове мислення.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Я вже цих дурниць наслухалася».

Варіант № 23

1. Причини виникнення «синдрому згоряння» у консультанта.

2. Способи попередження виникнення «синдрому згоряння» у консультанта.

3. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Я засмучена, що ви не змогли впоратися зі своїми бажаннями».

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Мені легше на двох роботах відробити, чим з ним уроки робити» (про хлопчика 10 років).

Варіанти понять: позиція батьків; відповідальність; Я-концепція; самоконтроль.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Ви в нас остання надія».

Варіант № 24

1. Оцінка проблем клієнта.

2. Тестування в процесі консультування.

3. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Не можна повторювати це без кінця - це не сеанс чорної магії».

4. Поясніть в доступній формі авторові висловлення про які психологічні механізми, явища, закономірностях говориться в його висловленні. Орієнтуйтеся на можливі варіанти відповідей.

«Він завжди все намагається один робити, некомпанійська людина» (про хлопчика 12 років).

Варіанти понять: темперамент; аутизм; інтраверт; невротизм; образ Я.

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Не про що більше говорити».

Варіант № 25

1. Правила постановки питань.

2. Техніка підбадьорення й заспокоювання.

3. Визначте які з варіантів саморозкриття психолога ви вважаєте професійно необхідним, а які, на вашу думку, перевищують межі професійного впливу психолога?

«У моїй практиці зустрічалися схожі ситуації...»

4. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Вам обов'язково потрібно перевіритися в психіатра».

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Так не переживайте за нього, він цього не вартий».

Варіант № 26

1. Техніка відображення змісту: перефразування й узагальнення.

2. Техніка відображення почуттів.

3. Визначте які з варіантів саморозкриття психолога ви вважаєте професійно необхідним, а які, на вашу думку, перевищують межі професійного впливу психолога?

«Я знайома з багатьма психологічними теоріями, але ближче всього мені такі ідеї...»

4. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Ви повинні щодня підходити до дзеркала й говорити собі: «Я розумна, я гарна, я щаслива».

5. Поставте питання до висловлення, обґрунтуйте необхідність постановки саме цього питання. При обґрунтуванні питання зверніть увагу на той зміст висловлення, що викликав ваш зворотний зв'язок. Чи відповідає ваше питання створенню предмета професійної взаємодії?

«Вам добре говорити, вас цьому спеціально вчили, а нам як?»

Варіант № 27

1. Паузи мовчання в консультативному процесі.

2. Інтерпретації в консультативному процесі.

3. Визначте які з варіантів саморозкриття психолога ви вважаєте професійно необхідним, а які, на вашу думку, перевищують межі професійного впливу психолога?

«Я довго міркував над вашою ситуацією, думаю, що можу вам запропонувати наступне...»

4. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Я вважаю, що вам надто важливо змінити зовнішність».

5. Спробуйте відновити текст висловлення, до якого психологом був поставлений наступний варіант питання: «Ви одружена?»

Варіант № 28

1. Конфронтація в консультативному процесі.

2. Почуття консультанта й саморозкриття.

3. Визначте які з варіантів саморозкриття психолога ви вважаєте професійно необхідним, а які, на вашу думку, перевищують межі професійного впливу психолога?

«Мені здалося, що ви не завжди щиро розповідали про свого сина...»

4. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Ніколи не пізно почати все спочатку. Вам про це треба подумати...»

5. Спробуйте відновити текст висловлення, до якого психологом був поставлений наступний варіант питання: «Що, ви вважаєте, необхідно й досить для відчуття щастя?»

Варіант № 29

1. Особливості консультування тривожних клієнтів.

2. Особливості консультування агресивних клієнтів.

3. Визначте які з варіантів саморозкриття психолога ви вважаєте професійно необхідним, а які, на вашу думку, перевищують межі професійного впливу психолога?

«Мені здається, що я почувую, як вам важко виразити це».

4. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Ви схожі зараз на колючого їжачка, думаю, що вам це й самої не дуже подобається...»

5. Спробуйте відновити текст висловлення, до якого психологом був поставлений наступний варіант питання: «Чи правильно я вас зрозуміла, що все бажане досягається не відразу?»

Варіант № 30

1. Основні цілі першої консультативної зустрічі.

2. Особливості консультування депресивних клієнтів.

3. Визначте які з варіантів саморозкриття психолога ви вважаєте професійно необхідним, а які, на вашу думку, перевищують межі професійного впливу психолога?

«Я не бачу логіки у ваших словах, по-моєму, було трохи інакше, так...»

4. Визначте, яка директива належить кваліфікованому психологові, а яка - не психологові, поясніть свою думку, ґрунтуючись на понятті про завдання психологічного консультування.

«Ваші почуття повинні негайно змінитися...»

5. Спробуйте відновити текст висловлення, до якого психологом був поставлений наступний варіант питання: «Чого вам не вистачає в житті?»